

HET SERVISCH LEGER.

Tranen van spijt en woede stonden hun in de oogen!
't Waren twee vechtofficieren uit het Servische leger, die in een aaneenschakeling van oorlogen den dood onder velerlei gedaante op hun pad hadden zien staan, zónder dat ze zelfs met de oogen geknipperd hadden, mannen, die de pijnlijkste wonden met heldenmoed zouden verdragen hebben en als 't geëischt werd, zonder morren, hun leven voor hun vaderland hadden gegeven: nú weenden zij.

En stampten van spijt, wyl nu hun dapper Servisch leger *verloren* scheen.

Zij kwamen uit Monastir.

De bekende stad uit den uitersten zuidwesthoek van 't in 1913 nieuw verworven Servische gebied, waar de grenzen van Albanië, Macedonië en Griekenland elkander zeer dicht naderen.

't Overschot van het Servische Zuiderleger verkeerde daar in grooten nood.

Met waren heldenmoed had het zich tegen de invallende Bulgaren verdedigd.

Wekenlang hadden de Serviërs den gewichtigen Baboenas, die den toegang beheerschte tot dit deel van hun land, verdedigd en tegen elken aanval van den vijand gehóúden.

Eindelijk echter moesten ze terug.

De Bulgaren hadden met groote moeite een omtrekkende beweging uitgevoerd, die de verdedigers van den pas met afsnijding dreigde, zoodat zij zich in allerhaast op Monastir moesten terugtrekken.

Zij waren nu ten einde raad!

Aan den eenen kant lag Albanië, welks bloeddorstige inwoners reeds gereed stonden om hun nationalen haat te koelen aan de Serviërs, die 't wagen zouden in hun bergland de wijk te nemen.

Aan den anderen kant Griekenland, dat geen hand had uitgestoken, om te helpen, toen de hulp nog had kunnen baten, en waarvan nog niemand wist, wat het doen zou met de Serviërs, die op hun grondgebied de wijk mochten nemen.

En vóór hen de Bulgaren, die met iederen dag dichter opdrongen....

Daar kwam bij, dat het overschot van het leger aan alles gebrek had.

In den letterlijken zin leden de soldaten te Monastir honger. Sinds weken was de verbinding met het centrum des lands reeds afgesneden en de voorraad in de stad zelf was verteerd.... het uur naderde met rassche schreden, dat er voor alle schatten ter wereld geen lood vleesch en geen bolle broods meer zou te krijgen zijn.

En toen in dien uitersten nood werden met den meesten spoed deze twee officieren naar Saloniki afgevaardigd.

Dáár immers waren de „bondgenooten” geland.

Dáár lag de open zee, en dáár de verbinding met Engeland en Frankrijk, de machtige mogendheden, die hun lot met dat van het kleine Servië verbonden hadden, van wie, naar den mensch gesproken, de eenige hulp ter wereld te wachten was....

Ze laten er hun noodkreet hooren, de twee officieren: ze schilderen in roerende bewoordingen al de ellende, waaraan 't overschot van het Servische leger ten prooi is, ze smeecken om hulp.... schouderoptrekkend of stampvoetend, al naar het temperament is der autoriteiten, tot wie zij zich wenden, wordt hun telkens weer hetzelfde moedbenemende antwoord gegeven: Het is niet mogelijk!

Toen sprongen hun de tranen in de oogen.

„Dan is Servië wég!” verklaarden zij op wanhopigen toon....

Of werkelijk de „bondgenooten” te rechter tijd alles hebben gedaan, wat in hun vermogen was, om de Serviërs te hulp te komen, — wie zal het beoordeelen?

Dat oordeel verblijft aan de Historie.

Die 't alleen met volkomen kennis van zaken uitspreken kan. Maar *dit* staat vast: Het dappere Servische leger had beter en tijdiger hulp verdiend.

Ik geloof, dat dit leger, tenminste in moreel opzicht, hooger staat dan zijn aanvoeders, al kunnen deze in dapperheid en oorlogsbeleid de vergelijking met anderen glansrijk doorstaan.

Aan de handen van Servische officieren kleeft vorstenbloed!

Officieren waren het, die in den bloednacht van 10 op 11 Juni 1903 Koning Alexander en Koningin Draga vermoordden, en de nieuwe koning, Peter, vestigde zijn troon op ongerechtigheid, toen hij weigerde de moordenaars te straffen of ook maar hen uit het leger te verwijderen.

En ook de draden van het gruwelijk complot, dat eindigde met den moord op 't Kroonprinselijk paar van Oostenrijk-Hongarije, waardoor de wereldoorlog ontketend werd, liepen bij elk onderzoek weer in de handen van Servische officieren terug!

Trouwens, de voornaamste aanstichter van dat complot, heeft hier op aarde zijn straf reeds ondergaan: Een Servisch landweer-regiment, dat hij commandeerde, kwam, naar de berichten luidden, om wat reden dan ook, tegen hem in opstand en doodde hem, waarna het regiment zich ontbond en zich groepsgewijs in de omliggende dorpen verspreidde.

Dat is echter 't eenige voorbeeld van muiterij, dat bekend werd.

En 't kan niet anders gezegd, dan dat het Servische leger met heldenmoed zich tegen den vijand, die thans van drie kanten kwam opzetten, verdedigd heeft.

't Bleef daardoor zijn traditiën trouw.

Zeven eeuwen geleden, toen vele groote staten van thans nog nauwelijks bestonden, verdedigde zich een groot Servisch leger met grooten moed tegen den opdringenden Turk.

Maar net als nu kreeg het geen hulp, toen 't de tijd er voor was.

Men liet ook tóén Servië alleen staan, en in een geweldigen slag op hetzelfde Merelveld in oud-Servië, waar nú ook hun Noorderleger 't langst stand hield, werd de macht van het toenmalige Servische rijk geheel gebroken.

Eeuwen lagen ze toen onder het juk.

Maar zóó ontstond er in de 19e eeuw weer een zelfstandige Servische staat, of de oude, militaire eigenschappen van het volk verloochenden zich niet, en in 1912 was het Servische leger een macht, waarmee te rekenen viel, die de Turken in Macedonië in een allerbloedigsten slag vernietigde, en die, toen de Bulgaren 't met Adrianopel niet klaarspelen konden, een keurkorps ter hulpe zond, dat er den doorslag gaf.

Ook in dézen oorlog heeft het Servische leger grooten roem behaald, met name toen het in December des vorigen jaars de Oostenrijksche invallers tot een smadelijken terugtocht dwong.

Thans echter was de aanval te sterk.

En tóch zou het, wie weet! zich hebben kunnen staande houden, als het zich met zijn aanvallers had kunnen meten met betrekking tot de „artillerie”: *het* hoofdwapen in dezen oorlog.

Maar dat kon het juist niet.

En wat baat de grootste heldenmoed, als honderden meters verder dan de draagwijdte der *eigen* kanonnen, de vijand reeds begint door een hevig „trommelvuur” het *eigen* leger te overstorten met een regen van schroot, een hagel van berstende granaten, waarbij niemand het uithouden kan?

Telkens weer achterwaarts, naar nieuwe stellingen, die óók al weer verlaten moeten worden, eer 'teigenlijk nog aan de verdediging toekwam.... Zóó heeft het Servische leger de nederlaag geleden!

Heeft God dit toegelaten, om de Servische officieren te doen maaien wat ze gezaaid hebben?

P. Br.